

MIERCURI, 17 AUGUST 2009
ANUL 8, Nr. 2

ziarul festivalului ProEtnica

AGORA

INTERCULTURALĂ

Foto Alex Aitonean

ASOCIAȚIA
CENTRUL EDUCAȚIONAL INTERETNIC PENTRU TINERET
SIGHIȘOARA - SEGESVAR - SCHÄSSBURG

Vraja Sighișoarei

Există puține lucruri ce ne rămân în inimă doar după o primă întâlnire. Printre ele s-a regăsit întotdeauna „Cetatea Turnului cu Ceas”. De la început am fost captivat de coloritul și străduțele înguste ale urbei medievale, de pacea ce domnește în noaptea luminată numai de vechi și grele lampadare din fier forjat, de ferestrele ce veșnic au flori proaspete în ghivece.

Aici, în cetate, totul parcă a rămas blocat undeva într-un timp trecut, între Turnul Fierarilor și Scara Acoperită. Îmi place praful care se ridică de pe pavajul de piatră cubică atunci când pășesc, precum un roman, cu sandalele-mi roase de vreme și drumuri, pe aceste locuri încărcate de istorie, de cultură, de oameni ce-și iubesc munca și cetatea. Nu sunt o fire poetică, nu-mi plac poveștile. Doar că aici, în Sighișoara, povestea este o realitate cotidiană. Unde mai poți întâlni un tobosar, însoțit de garda cetății, care să dea de veste locuitorilor că au venit tocmai din evul poveștilor medievale pentru a sta de strajă la porțile orașului vechilor sași?

Nu-i de mirare de ce atâția oameni din toate colțurile lumii vin an de an să-și odihnească spiritul între aceste ziduri. Sigur undeva într-un turn se ascunde vreo vrăjitoare uitată de vreme, care ne deoache și ne face să nu uităm niciodată așezarea de pe Târnavă Mare.

Pot spune că sunt vrăjit, că privesc pe fereastra trenului, cu nasul lipit de geam precum un copil, apropierea unei gări mici din inima Transilvaniei. Așa-i că nu-s singurul care simte asta? Toți o avem în suflet pe această domnișoară, mereu vie și primitoare, numită Sighișoara.

Foto: Robert Lazăr

Sighișoara este locul unde se adună, de un deceniu, zecile de etnii venite din toate colțurile țării. Acești oameni aduc cu ei și mai multă lumină, culoare și pace acestui loc. Ei sunt o dovadă vie a bunei conviețuiri, împletite cu artă și meșteșuguri tradiționale. Sighișoara este cetatea tuturor minorităților etnice din România, un adevărat loc de pelerinaj pentru orice om iubitor de bine, iubitor de multiculturalitate, de unitate.

Liantul tuturor oamenilor de bunăvoință, al tuturor culturilor și etniilor din țară este același - ProEtnica. Acest nume a devenit o emblemă a Sighișoarei, iar Sighișoara a devenit, în timp, o emblemă a interculturalității de pretutindeni.

Alecsandru-Gabriel Ban

Revista „Agora Interculturală”

Colectivul de redacție:

Coordonatori: Adrian Diță (ibz Sighișoara), Alecsandru-Gabriel Ban (Teen Press).

Redactori:

Ana Dovaly (slovaci), Cristina Anore (ruși lipoveni), Luciana Friedmann (evrei), Cazimir Formanek (germani), Ștefan Dovaly (slovaci), Mihai Traistă

(ucraineni), Dana Saghin (ruteni), Iakob Attila (Universitatea Babeș-Bolyai, Centrul Altiero Spinelli), Beatrice Popescu (Teen Press), Alexandra Biro (Zi de zi), Septimia Săbăduș (Zi de zi).

Fotoreporteri:

Alex Aitonean (ibz Sighișoara), Robert Lazăr (Teen Press).

Sumar

Editorial:

Vraja Sighișoarei (pag. 2);

Multiculturalismul, temă inepuizabilă (pag. 3);

Mozaic InterEtnic (pag. 4);

ProEtnica:

O nouă seară plină de ritm și culoare (pag.8);

Lei Dindouletto dou Roucas (Franța) pe scena Proetnica (pag. 9);

Fotoreportaj (pag. 10);

(Ne)discriminarea și Sistemul Juridic (pag. 12);

Maia Morgenstern și o experiență greu de uitat (pag. 13);

Ucrainenii din România la ProEtnica 2009 (pag. 13);

Meșteșugari la ProEtnica (pag. 14);

ProEtnica din ziare (pag. 16)

“E bine în România” (pag. 17);

Din bucătăria minorităților (pag. 18);

Multiculturalismul, temă inepuizabilă

Colocviul „Multiculturalism - patrimoniu comunitar“ a reușit să umple sala de conferințe a Primăriei sighișorene. Intelectuali de marcă ai comunității evreiești din România, dar și numeroși invitați s-au așezat la masa dialogului referitor la această temă esențială în societatea modernă. Întâlnirea a fost deschisă de dr. ing. Jose Blum, coordonator al echipei de organizare din partea FCER. Domnia-sa a evocat colaborarea în crescendo a acestui for cu ProEtnica și proiectele reușite care s-au născut din aceasta.

să se exprime referitor la multiculturalism.

Prof. Dr. Harry Kuller, prof. Dr. Liviu Rotman, Prim Rabinul Shlomo Rosen, Carmen Dumitriu (reprezentantă a Ministerului Dezvoltării), dr. Liviu Beriș, genetician și reprezentant al Asociației Supraviețuitorilor Holocaustului din România au luat cuvântul referitor la această incitantă temă. Dacă filosoful Kuller a pornit cu o trecere în revistă a etapelor pe care interpretarea termenului de multiculturalism le-a căpătat de-a lungul istoriei gândirii, Prim Rabinul Sorin

Carmen Dumitriu a sintetizat, pe de o parte, felul în care România se raportează azi la contextul său multi-etic și a atras atenția asupra nevoii ca obștea evreiască din România să își facă vizibile practicile de succes în domenii ca asistența socială a celor vârstnici în nevoie sau educația. Geneticianul Liviu Beriș a descris într-un mod științific interacțiunea interumană inevitabilă, desfășurată cotidian, la nivel molecular, iar istoricul Liviu Rotman ne-a condus, cu talent de povestitor, într-un spațiu al său familial, în care prietenia interetnică

Foto Alex Aitonean

Președintele FCER, deputat dr. Aurel Vainer a fost inițiatorul și moderatorul dezbaterii. În debutul colocviului, domnia-sa a subliniat faptul că există o axă teoretică și una pragmatică referitoare la abordarea acestei teme și i-a invitat pe istoricii, filosofii, profesorii prezenți

Shlomo Rosen a evocat spiritul prieteniei etnice care rezidă chiar în Tora, Cartea Sfântă a Iudaismului. Pe de altă parte, Talmudul - culegerea comentariilor înțelepților pe marginea preceptelor Torei - recunoaște, în cel mai democratic mod, opinia minoritară și pe cea majoritară. Doamna

era un lucru trăit în mod cotidian.

Dialogul care a urmat a fost o mărturie a faptului că multiculturalismul reprezintă un subiect greu de epuizat, suscitând la un dialog ce va continua, cu siguranță, și la edițiile următoare.

Luciana Friedmann

Mozaic interetnic

Germanii din Banat

Foto Alex Aitonean

Ca în fiecare an, încă de la începutul festivalului ProEtnica, germanii sunt reprezentați de Cercul Cultural „Banat-J.A.” - România, filiala Arad și filiala Nădlac. Aceștia au prezentat pe scena mare dansuri populare germane din zona Banatului. Însă nu doar dansul și muzica îi preocupă pe tinerii acestei minorități, ci și oferirea unei perspective tinerilor germani din România în do-

meniul activității de tineret, cultural, economic, social și protecția mediului, precum și interesul de a face cunoscută munca voluntară în cadrul unei asociații din România.

Sprijiul economic direct prin proiecte în domeniul calificării, recalificării și perfecționării tinerilor, proiecte de menținere și promovare a culturii și tradiției, schimburi culturale și de

tineret, precum și acțiuni ecologice concrete, fac obiectul de activitate al organizației noastre. Punerea în practică a acestuia se realizează prin intermediul manifestărilor, întâlnirilor și seminarelor culturale, științifice, economice, sportive și de protecția mediului, atât în țară, cât și în străinătate.

Asociația are între timp 15 filiale în toată România, filiale care au programe și activități proprii. Acestea colaborează și au parteneriate în activitatea lor cu alte organizații, instituții, asociații și fundații din țară și din străinătate. În cadrul formațiilor de muzică, dans și teatru ale filialelor și ale cercului literar al organizației, membrii au posibilitatea să-și promoveze, dezvolte și perfecționeze aptitudinile.

Scopul principal este ca prin intermediul limbii, literaturii, muzicii, artei și a sportului să contribuim la înțelegerea și conviețuirea oamenilor în România. În acest sens asociația noastră colaborează cu alte organizații și instituții din România, Austria și Germania pentru realizarea unui Centru Internațional pentru Integrare europeană în Arad, în atenția căruia să stea viața culturală și socială a minorităților.

Cultura iudaică prezentă la Pro-Etnica

Federația Comunităților Evreiești din România este o prezență constantă în programul Pro-Etnica, de la prima sa ediție. Publicul festivalului a putut cunoaște, de-a lungul timpului, ansamblurile muzicale și de dans evreiești din România dar și secvențe din literatura și arta iudaică prin intermediul lansărilor de carte și programelor interactive pe care F.C.E.R. le-a inițiat. Muzica klezmer, tradițională comunităților din spațiul central și est european, a devenit astfel cunoscută și în orașul medieval ce găzduiește această reunire a mozaicului etnic din România. Din partea FCER, „desfășurarea de forțe” anuală este coordonată de dr. ing. Jose Blum, care a dorit să prezinte o paletă cât mai diversă a culturii evreiești. Acest lucru l-a subliniat chiar domnia-sa în cuvântul din deschiderea festivalului. Președintele FCER, deputat dr.

Foto Alex Aitonean

Aurel Vainer a acordat mereu un rol special acestui moment al verii, în programul său. După colocvii și dezbateri care s-au bucurat de interes în anii trecuți, acum domnia-sa a moderat o întâlnire intitulată „Multiculturalitate – patrimoniu comunitar”, analizând un concept devenit o constantă europeană. Alături de alte personalități ale FCER – Erwin Șimșensohn, președintele Comunității Evreilor din București, Albert Kupferberg, secretar

general al FCER și numeroși invitați – președintele FCER a încercat să ofere o imagine mai completă a contribuției acestei comunități în context general românesc.

În programul Pro Etnica a fost prezent, din nou, ansamblul complex al comunității evreilor din Brașov, care aduce în fața publicului secvențe ale muzicii klezmer dar și melodii moderne israeliene.

De o seară dedicată filmului cu tematică evre-

iască au avut parte cinefilii iar prezența prestigiosului regizor Radu Gabrea a demonstrat importanța pe care o acordă FCER acestui festival. Marea actriță Maia Morgenstern în compania talentaților muzicieni Radu Captari și Octav Mardari a venit cu surpriză idiș, melodii vechi, nostalgice, într-o interpretare inedită. Despre toate acestea evenimente găsiți amănunte în paginile Agora.

Luciana Friedmann

Personalitățile unui popor - Rutenii

Cultura unui popor se coagulează în jurul unei mari personalități sau a mai multor modele culturale. Pentru poporul rutean o astfel de personalitate este Aleksander Duchnovici. În perioada renașterii naționale a diferitelor popoare, sec. al XIX-lea, prezența acestora era indispensabilă.

Aleksander Duchnovici, prelat, pedagog, scriitor și activ om de cultură, care s-a ocupat cu asiduitate de răspândirea culturii în rândul maselor largi, a impus una dintre cele mai răspândite denumiri folosite pentru rutenii cea de „rusini”, cunoscută mai ales în partea centrală și de vest a Europei. Crezul său a fost sintetizat în expresia care și azi îi însuflețește pe rutenii de pretutindeni: „Am fost, sunt și voi fi rusin”. Versurile create de acesta, puse

pe muzică, au răsunat neîntrerupt alinându-i sau mobilizându-i pe rusinii (denumiți și rusini carpatici, lemki sau rusnaci) lipsiți de drepturi, forțați să-și lepede limba, cultura și credința. Același îndemn: „Rusini subcarpatici, treziți-vă din somnul cel adânc!” este și astăzi actual, el devenind parte a imnului adoptat de Congresul Mondial al Rusinilor.

Acest imn a răsunat din nou, pentru că într-un moment de renaștere a spiritualității rutene a apărut o altă personalitate marcantă, ce a reușit prin energia sa să trezească conștiința de sine a acestei nații vitregite de soartă. Profesorul universitar, doctor la Universitatea din Toronto, Paul Robert Magocsi a coagulat mișcările de renaștere ale rutenilor ce apăruseră după căderea comunismului în

diferitele țări din Europa. Astfel că, în 1991 toate organizațiile s-au întrunit în cadrul primului congres mondial al rutenilor.

Rutenii din România au aderat abia în anul 2003, prin participarea la al VII-lea congres, acest lucru fiind posibil datorită prezenței active a liderului Uniunii culturale a rutenilor din România, înființate în anul 2000, dl. Gheorghe Firczak. Personalitate puternică, cu o voință ieșită din comun, cum numai marii lideri se remarcă, a reușit să adune o bună parte din rutenii risipiți prin toate regiunile țării, contribuind în mod direct la înființarea filialelor locale. Astfel, s-au valorificat comorile culturale și spirituale ale rutenilor din fiecare colț al țării. În câțiva ani a publicat un număr impresionant de studii de istorie, care

Foto Alex Aitonean

au elucidat perioade importante din evoluția acestui popor defavorizat. A sprijinit înființarea unor școli de duminică, prin care copiii să aibă șansa de a învăța limba strămoșilor, care, din păcate, e vorbită din ce în ce mai puțin, mai ales de tineri. Cu sprijinul său au apărut câteva grupuri artistice: în Maramureș (la Bistra), la Peregul Mare (Arad), Dărmănești (Suceava).

Una dintre cele mai importante realizări ale deputatului Gh. Firczak este aderarea la Con-

gresul Mondial al Rusinilor. Recunoașterea și acceptarea UCRR-ului a fost un eveniment extraordinar în viața rutenilor din România. Prin legăturile cu semenii lor din Europa și de peste ocean rutenii nu se mai simt singuri, pentru că identitatea lor își găsește confirmarea în lupta pentru împlinirea idealurilor naționale ale rutenilor din celelalte țări în care trăiesc.

O altă personalitate de origine ruteană, artistică de data aceasta, este pictorul ameri-

can Andy Warhol, celebrat la festivalul de film „Anonimul” din Sfântul Gheorghe. Pictorul a reprezentat curentul pop în artă și în arta urbană. A devenit celebru prin portretele unor celebrități ale epocii, care astăzi se vând la prețuri enorme.

O națiune trăiește prin oamenii săi, prin personalitățile care îi dau sevă, care o fac puternică.

Dana Saghin

Slovacii din România

În zilele noastre slovacii din România sunt așezați în județele din vestul țării: Arad, Bihor, Satu Mare, Sălaj. Chiar dacă între cele două războaie populația minorității slovace atingea 60 000 de persoane, în zilele noastre, după ultimul recensământ ea numără de abia 17 000 de persoane.

Cu toate acestea după maghari și germani are cel mai puternic sistem de învățământ care cuprinde mai multe școli cu clasele I-IV, patru școli generale cu clasele V - VIII și două licee: Grupul școlar „Jozef Gregor Tajovky” din

Nădlac, județul Arad și Liceul teoretic „Jozef Kozacek” din Budoi, județul Bihor. La școlile cu limbă de predare slovacă toate materiile se predau în această limbă în afara istoriei și geografiei României din clasele finale.

În general slovacii din țara noastră sunt de două confesiuni religioase și anume cea romano-catolică care trăiește în județele Bihor și Sălaj și evanghelică, care trăiește în Nădlac, jud. Arad.

După anul 1990, odată cu înființarea Uniunii Democratice a Slovacilor și Cehilor din

România, activitatea culturală, de păstrarea și dezvoltarea tradițiilor populare este patronată de această instituție. Aceste activități se concretizează prin organizarea mai multor acțiuni pe plan național și local, dintre care amintim cele mai importante: „Festivalul folcloric internațional al tineretului de cântece și dansri populare slovace” de la Valea Cerului, jud. Bihor, care în acest an a juns la cea de a -V- a ediție, „Festivalul cântecului popular slovac din Ținuturile de Jos”, care în septembrie al acestui an va ajunge la cea de

a – XI – ediție și aletele de o amploare mai mică. La festivalurile internaționale participă în general minoritățile slovacilor din Serbia, Ungaria și câte o formație folclorică profesionistă din Slovacia.

În acest moment U.D.S.C.R. are două formații folclorice care pe parcursul anilor și-au făcut un renume binemeritat atât la noi în țară, cât și în străinătate (Slovacia, Serbia, Ungaria) participând la festivalurile folclorice și turnee. Este vorba de Ansamblul folcloric „Salașan” din Nădlac, jud Arad și Ancamblul folcloric „Cervina”, din Valea Cerului, jud. Bihor.

În afara activităților folclorice, Uniunea patronează mai multe simpozioane și con-

ferințe științifice pe teme istorice, schimburi de experiență, workshopuri ale tineretului cu participarea tinerilor slovaci din România, Serbia, Ungaria.

Pe lângă U.D.S.C.R., în România mai ființează și Societatea culturală și științifică „Ivan Krasko”, în care activează scriitori, pictori, istorici, oameni de cultură ai minorității slovace din țara noastră. În cadrul societății funcționează Cenaclul literar „Ondrej Štefanko” care cuprinde șase mebrii ai Uniunii Scriitorilor din România dar și tinerele speranțe ale cuvântului scris, cât și iubitori ai beletristicii. Tot la Nădlac funcționează Editura „Ivan Krasko”, singura

editură de limbă slovacă din România.

Mulțumită guvernelor țării noastre de după anul 1989, slovacii din România, în afara celor amintite, au mai multe publicații printre care amintim: Nase snahy (Strădaniile noastre) – revistă lunară, Nase snahy Plus, revistă de literatură și cultură, care apare de patru ori pe an.

Tinerii slovaci ca de altfel toți slovacii din România trăiesc într-o strânsă colaborare cu populația majoritară și celelalte minorități naționale ca cetățeni loiali ai acestei țări.

Ștefan Dovaly

Cehii din România

Majoritatea minorității cehi din România trăiește în Clisura Dunării. După ultimul recensământ a fost înregistrat un număr de 3500 de persoane aparținând acestei minorități. Până în anul 1989 majoritatea populației de etnie cehă se ocupa cu mineritul, creșterea vitelor și agricultura. După revoluție, odată cu închiderea minelor, viața a devenit destul de grea și mulți cetățeni din satele cehești au părăsit țara repatriinduse în Cehia.

La ora actuală funcționează câteva școli generale cu clasele I-IV, cât și două școli generale cu clasele V – VIII. Minoritatea cehă și-a păstrat obiceiurile și tradițiile populare,

acestea având posibilitatea de manifestare în cadrul activităților organizate de Uniunea Democratică a Slovacilor și Cehilor din România (mai departe U.D.S.C.R.). Formațiile de dansuri populare cu minunatele porturi populare sunt cunoscute atât pe scenele din țară, cât și peste hotare. Din doi în doi ani sunt organizate festivalurile folclorice pentru copii și adulți. Un succes deosebit îl au obiceiurile populare care sunt prezentate cu ocazia sărbătorilor religioase (cehii sunt de confesiune romano-catolică). Tineretul satelor cehești este foarte activ și receptiv la activitățile culturale organizate de Filiala zonală al Banatului de

sud al U.D.S.C.R.

Ansamblurile de dansuri populare participă anual la festivalurile folclorice din Banat dar și cele din Republica Cehă, ele făcând turnee anuale în țara de baștină a strămoșilor lor.

În ultimii ani au apărut câteva cărți bine documentate despre istoria cehilor din România, cât și din etnografia și folclorul acestei comunități.

Pentru salvarea satelor cehi din Clisura Dunării, atât statul Român, cât și guvernul din Republica cehă fac eforturi deosebite, pentru menținerea vieții în aceste locuri pitorești.

Astfel au fost asfaltate drumurile de acces, se

depin eforturi pentru propagarea agroturismului, prin atragerea turiștilor îndeosebi din Cehia (chiar în aceste zile are loc Festivalul folcloric în satul Sfânta Elena, care va fi urmat de concerte susținute de 23 de formații de jazz). La asemenea manifestări sunt prezenți în afara spectatorilor autohtoni și admiratorii peisajelor geografice din această parte a țării în jur de 150 – 200 de turiști din Cehia. De asemenea au fost atrași câțiva investitori din Republica Cehă.

Viața culturală fiind concentrată în activitățile U.D.S.C.R. vine în contact cu viața culturală a populației majoritare cât și a minorităților naționale care trăiesc în România.

Ștefan Dovaly

ProEtnica: O nouă seară plină de ritm și culoare

Duminică seară, publicul adunat în fața scenei din Piața Cetății, a avut parte de un repertoriu bogat de cântece și dansuri ale comunităților etnice din România precum și de multe surprize. Așa cum ne-a obișnuit deja Proetnica, a fost o nouă seară plină de ritm și culoare pe scenă și de bunăvoie în public.

Programul artistic a fost deschis de ansamblul de dansuri „Banat Ja”, care a urcat pentru a treia oară pe scena ProEtnica. Membrii ansamblului, originari din Arad și Nădlac, și-au luat rămas bun în aplauzele publicului, după ce ne-au arătat încă o dată cum se dansează polca și valsul.

Ansamblului „Banat-Ja” i-a urmat un moment de dansuri și cântece prezentat de Uniunea Armenilor din România prin ansamblul de dans „Varvatar” și corul Gherla-Armenopolis. Dansurile și cântecele au fost intercalate pentru a permite membrilor ansamblului de dans să se schimbe, spectatorii putând astfel admira patru costume diferite, deosebit de frumoase.

Ritmurile armenice au fost înlocuite de cele albaneze, prin Grupul vocal „Serenada”, aparținând Asociației Liga Albanezilor din România. Acesta a interpretat câteva melodii din zona orașului Korçë din Albania, făcând astfel cunoscută publicului frumusețea folclorului albanez.

Deși ProEtnica a fost gândit ca un festival intercultural al etniilor din România, anul acesta publicul a avut parte de o surpriză: prezența unui grup din Franța, numit „Rândunelele din Roucas”, ce a prezentat dansuri și muzică tradițională din regiunea Provence.

Seara comunităților etnice a fost încheiată de reprezentația corului „Boztorgay” al Uniunii Democratice a Tătarilor Turco-Musulmani din Româ-

Foto Alex Aitonean

Foto Alex Aitonean

nia. Îmbrăcate într-un costum la fel de frumos ca cel din seara anterioară, cele 25 de membre ale corului s-au făcut remarcate prin vocile și cântecele duioase interpretate.

Cea de-a doua surpriză a venit o dată cu recitalul susținut de Maia Morgenstern, în compania muzicienilor Radu Captari și Octav Mardari. Cunoscuta actriță a interpretat într-o manieră

inedită melodii vechi idiș, pe care le-a îmbinat cu povestiri pline de farmec. Seara a fost încheiată prin recitalurile oferite de câțiva artiști locali: Daria Someșan și trupa Sincron au interpretat o serie de cover-uri iar formația de muzică de la Casa Wagner, prin solista ei, Pușa, au provocat publicul la dans prin câteva cântece lăutărești.

Cristina Anore

Lei Dindouletto dou Roucas (Franța) pe scena Proetnica

Oprezență inedită la festivalul ProEtnica a fost grupul Lei Dindouletto dou Roucas (Rândunelele din Roucas, în limba provençală) care a susținut duminică seară pe scena principală a festivalului un spectacol de dansuri și muzică tradițională din zona Provence – Marsilia, din Franța. Perfect sincronizați, îmbinând dansul cu teatrul și acompaniați de câțiva instrumentiști, francezii au impresionat publicul sighișorean.

De la domnii Iulian Bailicenco și Cornel Oancea, ce însoțeau grupul, am aflat că ansamblul provine din Vitrolles, un oraș de lângă Marsilia, și se străduiește să păstreze tradițiile și obiceiurile tipic provençale, fără să le schimbe, pe care le prezintă live în spectacole.

Ansamblul are în componență 31 de persoane, începând cu o fetiță în vârstă de numai 2 ani - o prezență simbolică - și până la persoanele vârstnice, care constituie nucleul de bază al grupului recunoscut ca fiind de importanță atât locală cât și națională în Franța, afiliat Confederației Grupurilor Euro-Mediterraneene.

Ansamblul prezintă ritualuri campestre, cu tot ce presupun acestea – începând cu semănatul, aratul, recoltatul, inclusiv obiceiul final în care bucuria deosebită a lucrului bine făcut este pusă în evidență. Un spectacol simbol și simbolic în același timp.

Spectacolul de la Sighișoara nu este primul pe care trupa îl susține în România. Ei au mai fost prezenți la Bran unde au oferit un spectacol chiar în curtea interioară a castelului, foarte bine primit de public. Spectacolul a fost unul reușit, cu atât mai mult cu cât dansurile și costumele lor, ce provin din zona celebrei Marseilleze, au fost perfect puse în valoare de arhitectura Castelului Bran. De asemenea, au mai susținut un spectacol la azilul de bătrâni din Bran, un gest

Foto Alex Aitonean

Foto Alex Aitonean

extraordinar din partea lor, impresionându-i pe toți prin prestația fantastică, de profunzime și impact.

Grupul a venit în România la inițiativa Casei de Cultură a Studenților din Brașov, cu care a avut un schimb cultural prin care se încearcă obținerea unei diversificări culturale între Franța și România, în așa fel încât tradițiile și obiceiurile românești să fie cunoscute în Franța iar tradițiile și obiceiurile din Provence să fie cunoscute în România. Formația Junii Brașovului, care activează la Casa de Cultură a Studenților Bra-

șov, coordonată de domnul profesor coregraf Cornel Oancea, a fost invitată în iulie în Franța de primarul din Vitrolles, unde au prezentat o suită de dansuri populare, nu numai din zona Brașovului dar și din alte județe, foarte apreciate de public. S-a scris despre ei în presa locală și li s-a oferit medalia de onoare a orașului Vitrolles. Scurta prezentare a acestor adevărați profesioniști nu se poate încheia decât prin Chapeau!

Cristina Anore

Fotoreportaj

PROETNICA

Redactori agora luându-și
interview unii altora

Foto: Stefan Dovaly

Foto: Alex Aitonean

Se uită ca fata cea drăguță
la festivalu' nou...

Ori la bal interetnic...

Foto: Robert Lazar

Foto: Robert Lazar

... ori la spital

Foto: Alex Aitonean

Măști...

... și mășcărici

Foto: Alex Aitonean

Doar fetele mai trag la plan
la Agora ...

Foto Adrian Dita

... că băieții sunt la
distracție

Foto: Robert Lazar

(Ne)discriminarea și Sistemul Juridic

Subiectul discriminării a fost și este unul delicat, care poate fi, pe alocuri, supus variilor interpretări subiective. Care este limita dintre toleranță și discriminare? Ce poate fi considerat discriminare, dar mai ales cum putem să ne apărăm, legal, atunci când suntem victima unui asemenea act antisocial?

Seminarul „(Ne)discriminarea și Sistemul Juridic”, susținut de Daniel Vasile, consilier juridic în cadrul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD), a reunit, în cadrul Primăriei din Sighișoara, o parte din tinerii ansamblului de dans al Uniunii Armenilor din România. Alături de reprezentanți ai presei, aceștia au încercat să înțeleagă procedura juridică, la care orice persoană discriminată poate apela. Procedura implică o serie de condiții ce stau la baza depunerii unei petiții către CNCD, ne explică Daniel Vasile. Cele mai pregnante criterii sunt cele etnice, rasiale, sexuale și de orientare sexuală, religioase, naționale, de handicap și boală sau chiar cele politice și de statut social.

S-au identificat două tipuri de discriminare, cel direct – în care petentul (victima) este supus unei discriminări vădit exprimate, cu o rea intenție; și cel indirect, unde discriminarea are loc sub unele forme aluzorii, prin diferite gesturi sugestive regăsite în comportamentul celui care discriminează (reclamatul).

CNCD primește astfel de petiții din partea oricărei persoane care consideră că a fost discriminată la serviciu, în școli și instituții publice, în concursurile de angajare sau în orice alt mediu social (familie, biserică, prieteni). CNCD analizează atent orice petiție primită, căutând ca aceasta să se încadreze într-un criteriu discriminativ real, iar nu fabulat. Astfel, se evită acuzațiile nefondate ale unora dintre petenți, afirmă consilierul juridic. Ca o diferență principală dintre sistemul juridic al

Foto: Robert Lazar

Justiției și cel al CNCD, avem faptul că, în cel de-al doilea caz, reclamatul este considerat din start vinovat, acesta trebuind să dovedească concret că nu a făcut vreo discriminare față de petent. După o anchetă, în care se analizează dacă petiția este fondată sau nu și în care reclamatul aduce dovezile nevinovăției, CNCD poate da o hotărâre prin care se arată că petentul a fost sau nu discriminat. Cu acest document, petentul poate merge în instanță, de unde să-și ceară drepturile ce i-au fost încălcate.

După șirul de informații și detalii tehnice, care i-au interesat pe tineri într-o oarecare măsură, seminarul a luat o turnură interactivă. După o serie de exemple nefericite luate din realitate și legate de segregarea etnică, religioasă și sexuală, expuse de reprezentantul CNCD, tinerii armeni și participanții mass-media s-au organizat în patru echipe ce aveau sarcina de a veni cu un subiect de discriminare, în care să existe un criteriu discriminativ, o victimă, un reclamat și o soluționare. Dintre cele mai interesante cazuri gândite de aceste echipe, a trezit interesul acela al unei femei musulmane (caz real din S.U.A.) căreia i-a fost interzis accesul într-o piscină, la care avea un abonament plătit, pe motiv că poartă

un costum de baie inadecvat. Respectivul costum a fost considerat ca fiind o „îmbrăcăminte de stradă”, din moment ce îi acoperea corpul femeii în proporție de 90%. Conform culturii islamice, femeile trebuie să fie acoperite în public, indiferent dacă merg pe stradă, dacă stau pe plajă sau dacă intră în apă. Astfel, costumul de baie al acelei femei era unul complet legitim, deci hotărârea patronului piscinei era una discriminatorie, atât din punct de vedere religios, cât și etnic. Un factor discriminativ a fost și lipsa de minimă cultură generală a aceluia patron, care nu putea face diferența dintre o îmbrăcăminte de stradă și un costum de baie pentru dame, specifice tradiției musulmane.

Concluziile ar putea fi multe, însă aș dori să mă rezum la una singură. Acea că lipsa de toleranță și dezinteresul față de cunoașterea unei alte culturi poate avea, adeseori, rezultate extrem de negative în relațiile interumane de orice natură. Soluționarea acestor disensiuni sociale într-o instanță de justiție ar trebui să fie pusă la margine, iar locul ei să fie luat de comunicarea și de schimbul de opinii, impresii și experiențe între membrii oricărui grup social.

Alecsandru-Gabriel Ban

Maia Morgenstern și o experiență greu de uitat

Idiș Experience" s-a numit spectacolul de duminică seara susținut de marea actriță Maia Morgenstern și de muzicienii Radu Captari și Octav Mardari. A fost într-adevăr o trecere inedită, pentru actriță dar și pentru public, prin muzica ei de suflet, prin cântul în limba micilor așezări evreiești ce existau odinioară în Europa, prin curțile rabinice, printre hasizii, ce „credeau în bucuria credinței și în credința întru bucurie”.

Recunoscută la nivel internațional și național ca o voce puternică a teatrului românesc contemporan, actrița Maia Morgenstern a ținut să facă parte din programul comunității evreiești la Pro Etnica. Așa cum chiar ea mărturisea, a venit cu tot dragul – în pofida unui drum plin de peripeții – să aducă acest proiect născut dintr-o (fericit) întâmplătoare colaborare. Radu Captari este un muzician complex – compozitor, pianist, ghitarist și greu egalabil interpret vocal de muzică

Foto: Alex Aitonean

clasică rusă și evreiască. El a contribuit foarte mult la nașterea acestui moment artistic care i-a cucerit pe sighișoreni în cea de-a treia seară a festivalului. Împreună cu Octav Mardari ei asigură în spectacol momente instrumentale pline de

farmec. Maia Morgenstern „joacă” piesele muzicale. Stilul ei nu poate fi rezumat la cânt, fiind la întâlnirea interpretării vocale, cu dansul, mișcarea scenică și o mimică expresivă.

Luciana Friedmann

Ucrainenii din România la ProEtnica 2009

Uniunea Ucrainenilor din România a fost prezentă încă de la primele ediții ale Festivalului Intercultural ProEtnica. Ansamblurile artistice ucrainene din România, precum „Zorea” din București, „Zadunaiska Sici” din Tulcea, „Zelenyi Barvinok” din Lugoj, „Ronianski holosy”, „Sokoly” și „Cervona Calyna” din Maramureș au urcat de-a lungul anilor pe scena din Cetatea din Sighișoara. De asemenea, ucrainenii din România au fost reprezentați în fiecare an și de meșteri populari, adevărați maeștrii ai încondeiatului ouălelor.

Anul acesta, pe scena principală din Piața Cetății, marți 18 august, a urcat corul „Vocile Ronișoarei” („Ronianski holosy”) împreună cu ansamblul de dansuri „Șoimii” („Sokoly”) și grupul „Călina Roșie” („Cervona Calina”). Merită amintit

faptul că anul acesta corul ucrainean „Vocile Ronișoarei” din Rona de Sus, județul Maramureș, împlinește 60 de ani de activitate artistică, ultimii 10 ani fiind sub conducerea prof. Geta Petrețchi.

În afară de ansamblurile artistice, ucrainenii din România sunt reprezentați anul acesta și de doi minunați meșteri populari din Bucovina. Este vorba despre Maria și Ion Gorban, creatori populari de ouă încondeiate, care vin din satul Măgura, comuna Ulma, județul Suceava. La standul lor, turiștii au putut admira ouă încondeiate după diferite modele tradiționale ucrainene vechi,

Foto: Stefan Dovaly

cum ar fi crucea pascală, floarea pascală, calea rătăcită, coarnele berbecului, cărja ciobanului, 40 de clinuri, clinuri de ulm, frunză de stejar, spicul de grâu, grebla, vârtelnița și altele.

Mihai Traistă

În lumea plină de splendoare a mineralelor și a pietrelor semiprețioase

Lapisul, aventurinul, acvamarinul, magnetitul, agatul și multe alte pietre semiprețioase și minerale, transmit o energie specială. Care este taina lor și unde le găsim? Aceasta este o întrebare la care există mii de răspunsuri. Unul dintre ele mi-a fost dat de geologul Emil Șpiac, care participă la Festivalul ProEtnica cu tot ce înseamnă calitate și finețe în materie de bijuterii din minerale și pietre semiprețioase.

„În primul rând vreau să subliniez că și în România există numeroase pietre semiprețioase, dar din păcate în epoca anterioară a apărut o lege conform căreia bunurile subsolului

Foto: Alex Aitonean

sunt ale tuturor și i-a oprit pe micii meșteșugari, care de exemplu în zona Corundului făceau lucruri minunate din aragonitul de Corund. Astăzi, fosta carieră de acolo e

aproape distrusă. La fel rodocrozitul, care este o piatră foarte frumoasă și se exploatează mai ales în America de Sud, Argentina fiind pe primul loc, în mina de la Caznic a fost măcinat pentru minereu și astfel s-au pierdut mii de tone de rodocrozit de o calitate excepțională pentru bijuterii.

Plăcerea mea este să urc pe munte unde există agate, calcedonie pe care le prelucrez și astfel am posibilitatea să arăt și pietrele noastre, pietrele din România.

Pentru desenul pe care-l ascunde în interior, piatra mea preferată este agatul. Acesta te pune pe gânduri...”
Ana Dovaly

„Miracole” din sticlă Artist popular Rotar Alexandru Ioan

Sticla este un material rece care prin pasiune și creativitate, la contact cu flacăra devine caldă și reușește să impresioneze prin formele ei cât se poate de expresive. Acest adevăr am constatat la standul artistului popular Rotar Alexandru Ioan, unde lumea se îngheșua să vadă ce „miracole” se nasc din tuburi și baghete din sticlă.

Despre arta sticlăritului, artistul popular Rotar Alexandru Ioan, din Târgu Mureș, mi-a dezvăluit următoarele: „Lucrez în domeniul sticlăriei de peste 35 de ani. Am început la cup-tor, ca sticlar artistic, după care am trecut la sticlărie tehnică și având în vedere că m-a atras foarte mult sticlăria artistică, iată-mă prezent aici, combinând sticlăria tehnică cu arta. În prezent fac niște figurine

deosebite, am design-ul meu propriu care este unic în lume. Lucrez din baghete de sticlă din Cehia. Aceasta este o sticlă foarte tare și termorezistentă. Mi-am descoperit talentul de a face orice din sticlă. Scopul meu este

Foto: Alex Aitonean

să duc mai departe arta meșterilor sticlari din România. Mai demult au fost mulți cei care s-au dedicat acestui meșteșug, dar din păcate în momentul de față sunt singur în România. Particip la târgurile de meșteșuguri populare, la care de obicei mă cheamă primăriile deoarece eu am un atelier life, lucrez la fața locului, ceea ce îi atrage pe oameni, care au posibilitatea să vadă ce se poate face din sticlă. Lumea este foarte încântată și interesată.

Am avut mai multe expoziții atât în țară, cât și în străinătate unde am avut un real succes. Pe viitor ceea ce mi-aș dori din tot sufletul este de a organiza workshop-uri și tabere de creație pentru tineri, dornici de a învăța tainele sticlăriei”.

Ana Carolina Dovaly

Expoziția de pictură „Salonul de vară”

Turnul Fierarilor din Sighișoara, care pe viitor va deveni un punct cultural important al orașului – teatru mic underground și spațiu expozițional, a găzduit mai multe activități în perioada Festivalului ProEtnica: prezentări de filme și expoziții.

În cadrul expoziției „Salonul de vară” 24 de artiști din cei peste 40 de membri ai asociației și-au expus operele. De la domnul Dan Todea, vicepreședintele Asociației Artiștilor Plastici Profesioniști „Alma Mater Castrum Sex”, am aflat că majoritatea vin din partea Universității de Artă și Design din Cluj-Napoca. Pot fi admirate peste 120 de lucrări structurate pe cele două nivele ale Turnului Fierarilor. Aceste lucrări trimit

cu gândul la vară. Fiecare artist prin lucrările sale oferă o viziune individuală asupra zilelor toride de vară. Lucrările cuprind multe flori, peisaje sighișorene și merg până la compoziții abstracte. Sunt abordate mai multe teme fiindcă nu s-a dorit să fie o temă strictă care să forțeze pensula artiștilor.

„Suntem unici prin felul nostru de a fi, de a gândi și de a simți”, a spus Dan

Todea. La expoziția „Salonul de vară”, această realitate s-a regăsit cu desăvârșire.

Ana Carolina Dovaly

Tonuri multicolore ale broderiei

Meșter popular Keleş Ioan

Un stand care a atras privirile multor turiști este cel al meșterului popular Ioan Keleş.

Astfel și eu m-am oprit atât pentru a admira broderiile, păpușile din pânză și ouăle încondeiate, cât și la „un pahar de vorbă” cu Ioan Keleş. „ProEtnica este pentru mine o manifestare de suflet. La acest festival am participat pentru prima dată în urmă cu trei ani, când s-a și înrădăcinat adânc în sufletul meu. Ceea ce puteți vedea în standul meu sunt broderii tipice ale slovacilor din orașul Nădlac, jud. Arad. Aceste

Foto: Alex Aitonean

broderii, atât cele colorate cât și cele albe, sunt executate la mașina de cu-

sut. Este vorba despre următoarele tipuri de broderii: simple, pline, Richelieu și Madeira. Sunt foarte triste, când trebuie să constat că aceste broderii sunt pe cale de dispariție. În ciuda acestei realități vreau să cred că broderiile nu vor înceta să-i încante pe iubitorii de frumos.

Alături de broderii slovacii din Nădlac se mai dedică și altor meșteșuguri, cum ar fi cel al ouălor încondeiate și confecționarea păpușilor din pânză.”

Ana Carolina Dovaly

Frumoasele obiecte din ceramică ...

Meșter popular Máthé Árpád

Ce fel de suveniruri ducem celor dragi de la Sighișoara? Avem multe posibilități, dar una dintre ele ar fi și obiectele din ceramică.

Máthé Árpád este meșter popular, pentru care ceramica este dragostea de o viață. „Sunt fericit că sunt la ProEtnica, festival la care nu am lipsit de la nici o ediție. Ceea ce fac eu și ce puteți

vedea la standul meu este ceramica de Corund. Acest meșteșug mi-a fost transmis de bunicii și de părinții mei și eu o să-l transmit mai departe copiilor mei. Fac multe obiecte, unele de uz casnic iar altele de ornament, dar am constatat că mult mai căutate sunt obiectele de uz casnic, decât cele de ornament.

Primul pas în a obține un obiect de ceramică este formarea lui din lut, pasul pe care îl efectuez eu, după care urmează munca feminină, pictatul în diferite culori. Aceasta este o muncă frumoasă care necesită multă răbdare care își găsește răsplata în mulțumirea celor, care cumpără obiectele noastre.”

Ana Carolina Dovaly

ProEtnica din ziare

Iată în cele ce urmează cum este reflectată ProEtnica în câteva dintre publicațiile centrale și județene:

Adevărul

Seara trupelor locale la Festivalul ProEtnica

Poveștile tradiționale ale minorităților vor fermeca și mâine publicul prezent la Sighișoara. Adevărul de seară vă prezintă programul complet al dansurilor și concertelor la ProEtnica pentru duminică 16 august.
<http://www.adevarul.ro/articole/targu-mures-seara-trupelor-locale-la-festivalul-proetnica.html>

Africani la Sighișoara, prezență nouă la ProEtnica

Produse și tradiții din Africa vor fi prezentate în premieră la festivalul ProEtnica ce începe mâine la Sighișoara.
<http://www.adevarul.ro/articole/targu-mures-africani-la-sighisoara-prezenta-noua-la-proetnica.html>

Mediafax.ro

Festivalul multicultural ProEtnica s-a deschis, vineri, la Sighișoara

ProEtnica s-a deschis, vineri, cu recitalul ansamblurilor de dansuri ale maghiarilor, sașilor, romilor și aromânilor, la manifestarea care se desfășoară, în perioada 14 - 22 august, în cetatea medievală a Sighișoarei participând peste 850 de reprezentanți ai celor 20 de minorități naționale.
<http://www.mediafax.ro/cultura-media/festivalul-multicultural-proetnica-s-a-deschis-vineri-la-sighisoara-4760299>

Jurnalul Național

Proetnica, sub clar de lună

La Sighișoara, sfârșitul verii e multiet-

ne-
vezett
fesztivált.
<http://www.hhrf.org/nepujtag/index.htm>

nic și multi-cultural. De nouă ani, vechiul burg din inima Transilvaniei se transformă, de la 14 la 22 august, într-o scenă deschisă pentru reprezentanții minorităților naționale care trăiesc în România: 20 de comunități etnice cărora - element de noutate - li se adaugă, din 2009, comunitățile de migranți și refugiați formate în țară.

<http://www.jurnalul.ro/stire-arte/proetnica-sub-clar-de-luna-518079.html>

Népújság

IX. Pro Etnica Segesváron

Kilenc napon át tart a színek, táncok, dalok forgataga Segesváron, ahol a Romániában élő nemzetiségek képviseltetik magukat a IX. Pro Etnica fesztiválon. Idén a húsz kisebbség mellett más kulturális szervezetek is bekapcsolódtak a programokba, amely még gazdagabbá, értékesebbé teszi az immár interkulturálisnak

Zi de Zi

"Am foarte mulți prieteni aici în Transilvania"

Minoritățile din România își dau întâlnire la Sighișoara cu ocazia Festivalului Proetnica, care debutează astăzi, eveniment ajuns în acest an la ediția cu numărul nouă. La 14 kilometri distanță de Sighișoara, la Dumbrăveni, comunitatea armenilor din Transilvania celebrează marea sărbătoare creștină a Adormirii Maicii Domnului. Prezent la acest eveniment, cunoscutul pianist de jazz, Harry Tavitian, ne-a împărtășit gândurile sale legate de acest eveniment, oarecum și despre legatura de suflet a artistului cu spațiul transilvănean.

<http://www.zi-de-zi.ro/detalii-articol/article/bb2bc1666b/47652.html>

Iakob Attila

Suhaila Aryby: „În România e bine”

Organizația Femeilor Refugiate din România (OFRR) înființată în luna iunie 2000, în cadrul unui program finanțat de către Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR), este o organizație neguvernamentală, apolitică non-profit, care a obținut personalitatea juridică în conformitate cu legislația locală și este condusă de către femei care au dobândit o formă de protecție și s-au stabilit în România. OFRR urmărește să faciliteze procesul de integrare în societatea românească a refugiaților, acordând o atenție deosebită

nia „e bine”. A venit în țară împreună cu soțul și patru copii. Primul an a fost mai greu, până când au învățat limba română și s-au acomodat, dar nu s-au simțit discriminați. Copii au învățat cel mai ușor, de la prietenii, jucându-se în fața blocului. Familia Suhailei e formată din cei 4 copii, trei băieți și o fată, și soțul ei. Atunci când au venit în România, cel mai mic copil avea 1 an și 7 luni, iar cel mai mare 14 ani. “Noi am ajuns în țară în decembrie 1990, așa că nu i-am putut înscrie pe copii la școală decât în anul următor. Avantajul a

ție lungă cu actualul soț înainte de a se căsători. Fiecare generație e altfel, dar nu se acceptă relații intime înainte de căsătorie.” Toată lumea cunoaște tratamentele incredibile aplicate femeilor din țările arabe care păcătuiesc înainte de a se căsători. Suhaila a recunoscut că dacă fiica sa ar aduce rușinea asupra familiei, nu ar interveni în acțiunile fraților și tatălui. Și-au menținut tradițiile, respectând cei cinci stâlpi ai credinței ai islamului. Ne arată “gora”, un instrument specific Irakului și ne povestește despre sărbătorile lor.

Foto: Robert Lazar

Foto: Robert Lazar

nevoilor femeilor refugiate. Prezente anul acesta pentru prima dată la festivalul ProEtnica, femeile au adus cu ele câte puțin din fiecare țară din care provin. Participarea lor se datorează noii abordări a ProEtnica care încearcă astfel să transforme festivalul dintr-unul dedicat doar minorităților naționale istorice, într-unul în care să participe și comunitățile de imigranți ce s-au format sau sunt în curs de formare în România

Am stat de vorbă cu doamna Suhaila Aryby, o femeie care face parte din această organizație, fiind refugiată din Irak. Suhaila a venit din Irak în 1990 din cauza războiului care avea loc acolo. „Când Kuweitul a fost invadat de trupele lui Saddam Hussein, am fost nevoiți să plecăm. Fiii mei erau plecați din august 1990 în România și astfel am venit și noi aici.” A ajuns în România în decembrie 1990, având mai mulți prieteni care i-au spus că în Româ-

fost că au avut timp să învețe limba română.” În acea perioadă, România a fost singura țară care i-a primit pe irakieni. “Iubesc România. Nu vreau să mă întorc în Irak.”, ne spune ea zâmbind. Părinții ei sunt în Suedia, după ce se întorseseră în Irak pentru o scurtă perioadă.

Vorbind despre mâncare, am găsit multe puncte comune cu bucătăria românească. Sarmalele în foi de viță sau varză sunt populare la ei, la fel și ciorba de oaie. Ne așteptam ca subiectul religiei să fie unul mai delicat, însă discuția a continuat cu bine pentru că în Irak regimul politic, deși era unul dur, nu era de natură religioasă. Am înțeles că în Irak femeile sunt egale bărbaților, uneori chiar mai respectate. “Când mama mea s-a căsătorit, nu a avut ocazia să își cunoască soțul înainte de căsătorie, eu l-am cunoscut înainte de a mă căsători, iar fiica mea a avut o rela-

Luna Ramadanului e luna în care a fost revelat Coranul. Musulmanii țin post negru de la răsăritul soarelui până la apus. După Ramadan, urmează trei zile de bairam, în care toate lucrurile sunt premise. O altă sărbătoare importantă este pelerinajul la Mecca, care durează două luni și 10 zile. După căsătorie, în casa nouă, în fața mirilor se taie o oaie, iar sângele este dus la colț de casă, pentru a le purta noroc. Mirii intră în casă trecând peste oaia sacrificată.

Pentru fiecare membru al acestei organizații a fost greu să se adapteze unei țări complet noi, mai ales că toți refugiații sunt mai ales din Orientul Mijlociu, Africa (Senegal, Congo) sau Asia (Sri Lanka, India, Irak, Pakistan). Aici au învățat să-și trăiască viața, să își crească copiii, să lucreze. Le e dor de țară, dar nu se pot întoarce pentru că au încă statutul de refugiat.

Alexandra Biro și Septimia Săbăduș

DIN BUCĂTĂRIA

Rețetă slovacă

Găluște slovațești

Timp de preparare:

60 min.

Ingrediente:

1 kg de făină
50 gr. drojdie
2 linguri de lapte
1 ou
4 dl. lapte
1 linguriță de zahăr
1 linguriță de ulei

Mod de preparare:

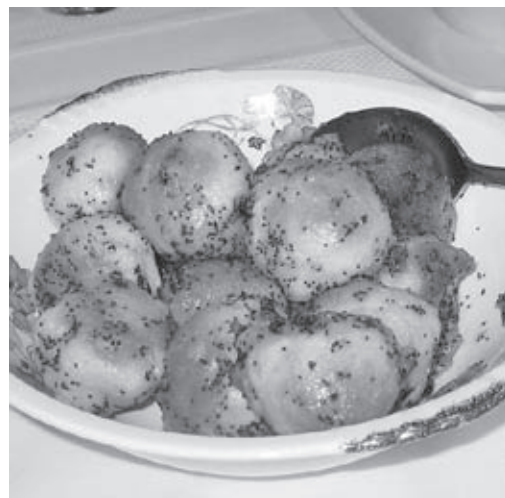
Se amestecă drojdia cu laptele și zahărul până la omogenizare, după care se adaugă făina împreună cu uleiul, oul și sarea. Se frământă un aluat, care se

lasă la dospit într-un loc cald.

Aluatul dospit se întinde pe planșeta de lemn (cca.2 cm.) și se taie cu paharul de apă. Se lasă bulinele obținute să se odihnească puțin, se așează pe o tavă de teflon, unsă cu untură. Găluștele se așează în tigaie de jur împrejur pe două rânduri și fiecare rând se unge cu pană cu ulei. Se adaugă apă, dar apa nu are voie să acopere găluștele în totalitate și se acoperă tigaia. În timpul fierberii găluștelor, nu este voie să se descopere tigaia.

Când nu mai ies aburi de sub capac, se aude sfârâitul și se simte mirosul găluștelor care încep să se prăjească, se iau de pe foc și se mai lasă acoperite încă 5 minute, apoi se ung cu pană cu ulei și se scot una câte una cu furculița.

Se pot presăra cu brânză dulce sau sărată, cu mac,

nucă macinată cu zahar și scorțișoară.

Rețetă cehească

Găină umplută după rețetă cehă

Timp de preparare:
Bucătăria cehă se bucură de o popularitate din ce în ce mai mare, deși nu este rafinată este gustoasă și hrănitoare. Băzându-se pe o tradiție culinară națională demnă de lauda, ea a preluat multe elemente specifice din bucătăria populară, lucru care i-a conferit specificul național propriu. Bucătăria cehă a influențat și bucătăria popoarelor vecine, mai ales pe cea vieneză

Mod de preparare:

Se ia o găină de 1,5 kg, se spală bine, se șterge cu un

șervet, se amestecă într-un castron o linguriță de sare, o linguriță de boia de ardei dulce și 1/3 linguriță de piper. Se freacă bine găina cu acest amestec în interior și în exterior, apoi se lasă la răcoare. Umplutura este original, deoarece este preparată

din macaroane tip tăiței. Se iau 150 g macaroane (pe cele lungi le tăiem în bucăți). Se fierbe într-o oală 1,5 l de apă sărată. Când se dă în clocot, se pun macaroanele pe care le fierbem 15 minute, apoi se trec prin strecurătoare și se spală cu jet de apă rece. Se taie în cuburi mici cele 100g de șuncă. Se dau pe răzătoare fină 40-50g de cașcaval. Se spală bine o legătură de pătrunjel verde și se toacă mărunt. Macaroanele fierte, șunca, cașcavalul și pătrunjelul verde se introduc într-un castron, se adaugă un ou crud, se amestecă bine

totul și se umple găina cu acest amestec.

După ce se coase găina, se așează pe o tavă și se toarnă peste ea 50 g de unt topit sau margarină. Se introduce tava în cuptorul bine încins. În timpul frigerii se stropește găina cu ¼ l de supă de găină (preparată din cuburi de concentrat).

Timpul de preparare a unei găini în greutate de circa 1,5 kg este de 90 de minute. Separat, se servește cu salată de roșii sau salată verde, precum și cartofi natur stropiți cu unt și presărați cu mărar verde tocat foarte mărunt.

MINORITĂȚILOR

Rețetă macedoneană

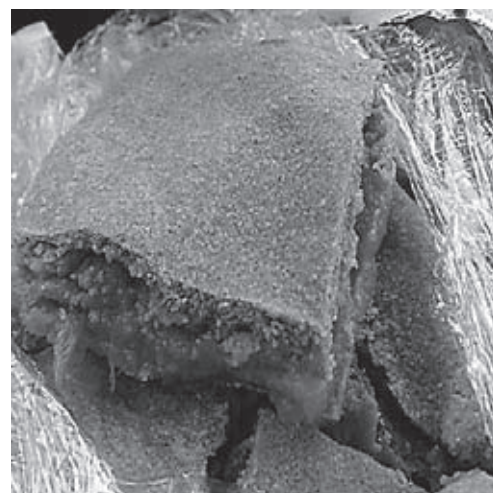
Plăcintă de dovleac

Ingrediente: 1 kg făină, 100 g zahăr, un dovleac, ulei, 1 linguriță drojdie, apă caldă, grăsime

Mod de preparare: Dovleacul se dă prin răzătoare, se amestecă cu zahărul și se pune la topit în cuptor. Se lasă până când a scăzut apa. Drojdia se amestecă cu apă caldă pentru a se reliza mai ușor, se adaugă apoi restul de apă caldă, grăsimea și făina

și se face o cocă mai moale. Se împarte în atâtea părți câte foi vrem să avem și le întindem cu făcălețul. Peste foile întinse presărăm amestecul compus din ulei și grăsime anterior încălzite. Din fiecare foaie mai mică se face câte o foaie mai mare, pe care o ungem cu grăsime și o împăturim în formă de dreptunghi. Se împăturim și se supra-pun în tavă, având între ele compoziția de dovleac. După ce tava este umplută astfel,

foile se taie în bucăți. Plăcinta se presară cu amestecul de grăsime și se bagă la cuptorul încălzit la 200 de grade. După ce se coace, se scoate și este stropită cu apă rece, apoi trebuie acoperită cu o pânză pentru a se păstra moale.

Rețetă tătarească

Baklava tătarească

Ingrediente: 500g foetaj, 400 g nuci, esență de vanilie, coaja de lămâie, ulei, 400 g zahăr, 100 g miere, 1 litru apă.

Mod de preparare: Fiecare foaie în parte se

unge cu ulei. O treime din foaia de plăcintă se pune în tava unsă cu ulei. Deasupra se așează jumătate din cantitatea de nuci (amestecate cu esența de vanilie și coaja de lămâie și se acoperă cu jumătate din foile rămase. Se întinde alt strat de

nuci, iar deasupra ultimele foi. Se taie în triunghiuri sau romburi și se coace în cuptor. Când este gata, se toarnă peste ea siropul făcut din zahăr și miere. Se servește rece.

Rețetă rusească

Vareniki (Colțunași cu brânză)

Ingrediente: 250 g făină, un ou, 200 g brânză telemea, 2 ceșcuțe smântână, 100 g unt, sare, o ceașcă apă.

Mod de preparare:

Se face o cocă din făină,

o ceașcă cu apă, un ou și puțină sare. Se lasă o oră, după care se întinde cu sucitorul și se taie cu gura unei căni sau în pătrate. În fiecare cerc (sau pătrat) se pune o lingură din amestecul făcut din brânză rasă, smântână (sau un ou

și puțină sare (dacă brânza e dulce). Colțunașii se pun la fiert în apa clocotită și puțin sărată. Se servesc cu unt topit și smântână.

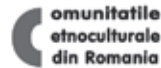
ORGANIZATOR PRINCIPAL :

CO-ORGANIZATORI :

Municipiul
Sighisoara

Comunitatile
etnoculturale
din Romania

Ministerul
Culturii, Cultelor
și Patrimoniului
Național

Ambasada
Republicii Federale Germania
București

FINANTATORI :

Ministerul
Culturii, Cultelor
și Patrimoniului
Național

Guvernul României
Agenția pentru
Strategii Guvernamentale

Institut für Auslands-
beziehungen e.V.

GUVERNUL ROMÂNIEI
DEPARTAMENTUL PENTRU
RELAȚII INTERETNICE
Diversitatea Reunește Identități

CO - PRODUCATOR :

PARTENERI :

Universitatea
Babeș - Bolyai

Casa cu Corb

Asociație Turistică Sighisoara

www.edtarnave.eu

PARTENERI MEDIA:

www.sighisoaraonline.com

RADIO
TG-MUREȘ
102.9 FM

WWW.PROETNICA.RO

SPONSORI :

loteria
română

SICERAM
Fondat în 1907

Ne-au mai acordat sprijinul lor la ProEtnica:

Manufactura de porțelan
Sawely Sighisoara

Asociația Artiștilor Plastici Profesioniști
„Alma mater – Castrum Sex” Sighisoara

